

märka last

veebuar 2014

• SELLES NUMBRIS:

- Nutitelefon -pigem arvuti kui telefon

- Petuskeemid internetis

- „Lapse Hääl“ annab noortele hääle

- Viljandi linnaraamatukogu sai tunnustust

- Sillamäe Lastekaitse Ühing propageerib jätkusuutlikku elustili Eestimaa koolides

- LÜHIUUDISED

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Toimetaja:
Mart Valner

Reporter: Kadi Hainas
Kujundaja: Katrin Nõu

Ajakirja kontakt: ajakiri@lastekaitseliit.ee
Ajakiri.lastekaitseliit.ee

Väljaandja: MTÜ Lastekaitse Liit

Ajakirja toetavad:

sotsiaal
ministeerium

INTERNET JA ÜBERNET

Nett on nett on nett, võiksime täna parafraseerida ameerika kirjanik Gertrude Steini kuulsat lauset „Roos on roos on roos“. Üleilmne arvutivõrk on võimas ja vältimatu nagu roosikimp juubeliks. Erinevalt sünnipäevast saame netikogemust iga päev. Suur osa nii laste kui nende vanemate ärkvelolekuajast kulub virtuaalreaalsuses. Kui veel mõne aasta eest piiras arvuti (netiga või ilma) kasutusaega raua raskus, lubavad nutitelefon, tahvel ja reisiarvuti end kallistada kus ja millal tahes.

Pean tuhka pähe raputama. Paari päeva eest tahtis laps, et ma aitaks sõbrapäeva klassipeoks keeksikesi küpsetada. Delegeerisin vastutuse isale, sest pidin kiirelt vastama mitu e-kirja. Siin ongi veelaha – kümne aasta eest ei oleks ma vist sel kellaajal võrgus võimelnud. Oleks olnud lapse päralt.

Aga päris tõsise signaali sain samal õhtul, kui läksin lapsele headöödmusi andma, sest laps oli nutika uuesti avanud ja jõllitas pineval pilgul ekraani. Sest sõbrad olid sealsamas, virtuaalsel mängualal, ega suutnud täpselt samuti seal päris ellu naasta. Hakkasin mõtlema, miks laps ei huvitu enam unejutuks loetavast Thjorveni-raamatust.

Sest mis on üks kui tahes hea lugu hulga viiksuvate värviliste elukate kõrval.

Hea on see, et laps saab netis suhelda nende toredate kaaslastega. Laagris leitud sõbrad või kaugel elavad sugulased ei jää vaid suvesuhtlusteks. Kunagiste lasteaiakaaslasteni välja saavad kõik võrgus kohtuda. Hea on võrgustatud õppematerjal. Hea on võimalus leida kiiresti vajalik ingliskeelne sõna. Võrgutav võrk on nagu iga hüve. Mõistlikult tarbides saame sellest suurt kasu. Üledoos viib paraku ülepingeteni.

Kinkides lapsele nutika riista, tuleb kaasa anda sobiv kogus tarkust, kuidas rauaga ringi käia. Ei meie, suurte, ega meie laste jaoks tohi nett muutuda narkootikumiks. Sel juhul peaks lastekaitsekohtlemise seda nagu mis tahes lapse arengut kahjustavat nähtust.

Teema pole uus. Oleme sellest palju rääkinud, on olnud „Targalt internetis“ ja hulk teisi projekte-algatusi, aga roos on ikka roos ja avab aina uusi võrgutavaid õisi.

Rooma keiser Elogabalus tappis oma vaenlased, uputades nad roosiõitesse. Ohvritel sai õhk otsa ja nad lämbusid. Oleme jõudnud selleni, et inimese nimel tuleb piirata hea tahtega loodud ja headust-tarkust edendavat netitarbimist. Üliinimene on harmooniliselt arenenud isiksus. Proovime ühiselt panustada, et tulevastest üliinimestest ei kasvaks lihtsalt üliraua tahtetud ripatsid.

LOONE OTS

MTÜ Lastekaitse Liit president

Nutitelefon – pigem arvuti kui telefon

Kadi Hainas

“Kas äppe toob kurg või tulevad need kapsalehe alt?” naljatleb CERT Eesti infoturbe ekspert Anto Veldre turvalise interneti päeval toimunud konverentsil „Nutikalt netis“. Kuid tegelik olukord on palju tõsisem, sest mobiilirakendustega kaasnevad sageli ohud, millele pööratakse liialt vähe tähelepanu. „Kui sa aru ei saa, siis ära lihtsalt vajuta!“ toob ta lihtsa näite, kuidas võimalikest probleemidest hoiduda.

Mobiilirakenduste uuendamine on oluline, sest programme täiendatakse ning tehakse järjest paremaks. „Minul on aga paar programmi sellised, mida ma teadlikult ei uuenda,“ toob Veldre näite teadlikust kasutamisest. Põhjused on lihtsad – ühe videomängija uusversioonis võeti osade videote näitamisõigused ära ning teine programm tahtis peale uuendamist nuhkima hakata.

Sellised rakendused, mis avaldavad installeerimisel või uuendamisel soovi ligi pääseda omaniku andmetele, tekitavad palju furoori. See on Veldre sõnul olukord, kus tuleb langetada otsuseid. Näitena toob ta Facebooki, mille rakenduse uusversioon tahab ligipääsu omaniku andmetele, kuid Veldre sellega aga ei nõustunud ning kustutas äpi ära.

Anto Veldre

Andero Sepp

„Minu otsus oli lihtne, sest Facebooki kasutaja ma pole,“ toob ta näite sotsiaalvõrgustiku põhjal. Samas mõistab ta, et igapäevaste kasutajate otsus ei saa nii sirgjooneline olla. Tuleb enda jaoks selgeks mõelda, kas loobuda või aktsepteerida olukorda ja teatada oma võrgusõpradele, et nad ei saadaks sellist infot, mille lekkimine võiks probleeme tekitada.

Kuid kes on teadlik mobiilikasutaja?

„Lihtsam on öelda, kes ei ole teadlik mobiilikasutaja,“ mõtiskleb Veldre. Minna poodi ja osta telefon selle järgi, et sõbral on samasugune, ei ole märk teadlikkusest. Samuti ei pea Veldre targaks mõtteks oma telefoni ühendamist töömeiliga. Inimene peaks otsuse langetama – kas tema telefonis on eraelu või töö. „Kui tööasjad on telefonis, siis tuleb seda õppida teadlikult kasutama, sest ohud on palju suuremad,“ paneb Veldre südamele.

Samuti peaks igal nutitelefonil olema peal viirusetõrje. Selleks, et leida enda jaoks sobiv, soovib Veldre vaadata äpipoodide, näiteks Google Store'i esikümnet – sinna ei õnnestu pääseda ühelgi libarakendusel. Muidugi saab soovitusi lugeda ka blogidest, kuid ka seal tuleb osata info tõesust hoolikalt hinnata. Viirusetõrje ei garanteeri küll 100% kaitset, kuid ilma selleta ei tea üldse, missugust elu telefon elab.

Kui numbrite taga on euro või dollari märk on tegemist päris rahaga! Veebikonstaabel Andero Sepa sõnul puutub politsei mobiiliäppidest põhjustatud probleemidega kokku üsna vähe. Küll aga on juhtunud, et telefon on sattunud lapse kätte ning selle tagajärjel on tekkinud meeletud

arved. Siinkohal on nii Sepa kui ka Veldre sõnul kõige parem soovitus õpetatada lapsele selgeks, et kui numbrite taga on euro või dollari märk, tuleb tehing pooleli jätta. Ka vanemad peaksid kõigepealt selgeks tegema, millega nende laps telefonis tegeleb. „Pole kasu, kui vanemal endal on kasutuses Nokia 5110, kuid lapsele ostab viimasepeal nutitelefone,“ leiab veebikonstaabel, et lapsevanem on see, kes peaks oma lapsele samuti nutitelefone kasutamist selgitama. Seda on aga raske teha siis, kui vanem ise ei tea nutitelefoniidest midagi ning laseb lapsel omavoliliselt tegutseda. Samuti paneb Sepp südamele, et oma krediitkaardiandmeid ei tohiks mitte mingil

juhul telefoni salvestada.

Lisaks on politsei poole pöördunud küsimusega - mida tuleb teha siis, kui avastatakse, et oma nime all on mõnda võõrasse keskkonda konto loodud? „Tegemist pole identiteedivargusega, inimene ise on andnud nõusoleku oma andmete kasutamiseks,“ selgitab Sepp, et kontod ei ole lihtsalt ühel hetkel internetiavarustesse tekkinud. Seepärast tulebki eriti hoolikalt jälgida, millega telefoniavarustes nõustutakse. Kui minna sohu laugaste vahele ja eksida teelt kõrvale, võib vajuda sügavale. Parem oodata ära roheline tuli ja mitte punasega üle jooksta, sest nagu päriselus nii ka nutitelefone või tahvelarvutiga – parem karta kui kahetseda.

Konverentsi „Nutikalt netis“ korraldasid Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus, Politsei- ja Piirivalveamet, MTÜ Lastekaitse Liit ja Lasteabitelefoni 116 111. Konverents toimus projekti „Targalt internetis“ raames, mida rahastab 75% ulatuses Euroopa Komisjon.

Eleri Pilliroog, 17, MTÜ Lastekaitse Liit noortekogu liige

Pean ennast üpriski teadlikuks mobiilikasutajaks, kuid siiski tunnen, et turvalisuse mõttes jääb kohati teadmistest puudu. Võiks olla rohkem välja toodud asju, mida tohib ja mida ei tohi teha ning missuguseid viirusetõrjeid kasutada, missuguseid mitte. Kuigi telefoni saab kiiremini kasutada kui arvutit, siis üha enam märkan, et tegelikult ma ei kasutagi äppe eriti palju. Vajadusel saan kasutada interneti ja avada linke sealt. See on minu arvates ka natukene turvalisem viis kui äppide kasutamine. Kui ma telefoni ostsin, siis ma ei teadnud, kas seal on viirusetõrje peal. Mingil hetkel sain aru, et telefon jääb aeglasemaks ning tekkisid ka probleemid. Siis tõmbasin viirusetõrje, mis kohati aitas, kuid võttis hästi palju ruumi ära. See konkreetne viirusetõrje ei meeldinud mulle üldse ning seepärast kustutasin ta ära. Praegu mul viirusetõrjet peal pole, kuid usun, et mul pole ka palju kaotada, sest sellistel lehtedel, mis võiksid mind tõsiselt kahjustada, ma ei käi.

Petuskeemid internetis

Tasuta lõunaid ei ole

Internetis tegutseb väga palju kriminaale, kes istuvad hommikul arvuti taha vaid ühe mõttega – petta heausketelt inimestelt raha välja. Nipid, kuidas netikasutajaid petetakse, muutuvad üha keerulisemateks. Kannatlikumasid kurjategijad sõlmivad internetis uusi tutvusi, et ohvritele pikema aja jooksul hinge pageda ja seejärel rõhuda kaastundele.

Ohustatud pole mitte üksnes lapsed vaid ka nende vanemad ja vana-vanemad. Kõige suuremaid summasid on netipetturitele Eestis loovutanud just vanemad inimesed, kellel on vähe kogemusi internetis suhtlemisega ning samas on kogunenud sääste, mida raisata. Levinud netipettuste skeemidega tutvumine aitab vältida ülisuuri telefoniarveid ja pangakonto tühejenemist.

Loteriivõit

Loteriivõidu teatega üritavad petturid meelitada inimest tasuma „tühiseid“ kulutusi, mis tuleks enne lubatud võidu kättesaamist kuhugi kontole üle kanda. Pärast esimese pisisumma maksmist tuleb aga maksta juba järgmisi ja järgmisi ning võidusummat ei näe te kunagi.

Abipalved

Aeg ajalt võite te saada e-kirju või telefonikõnesid, kus palutakse teie kiiret abi lähedaste liiklusõnnetuse, haiglaravi või advokaadikulude katteks. Selliste skeemide puhul võite jääda lihtsalt oma rahast ilma, seda petturitele üle andes, või neile tagasi helstitades sattuda ootamatult ülikallile telefoniliinile.

Netituttav

Interneti vahendusel sõlmitud tutvus, mis võib-olla kestnud pikemat aega või arenenud romantiliseks suhteks, võib üks hetk lõppeda sellega, et teie uus tuttav vajab ootamatus õnnetusest ülesaamiseks rahalist abi. Pidage igaks juhuks meeles, et internetis on lihtne esineda kellegi teisena ning isegi kui alanud tutvus on väga ilus, on raha küsimine väga kahtlane.

Müügipakkumised internetis

Kõige rohkem kaebusi tuleb internetis olevate ostu – müügi tehingute kohta, kus pettasaanud inimene on küll kauba eest raha ära maksnud, aga kaupa kätte saanud ei ole või ei ole kaup vastanud kirjeldustele. Enne tehingu sooritamist tuleks kontrollida nii müüa kui vahendusteenuse pakkuja tausta. Võimalusel kasutage tuntud ja usaldusväärseid ostukeskkondi.

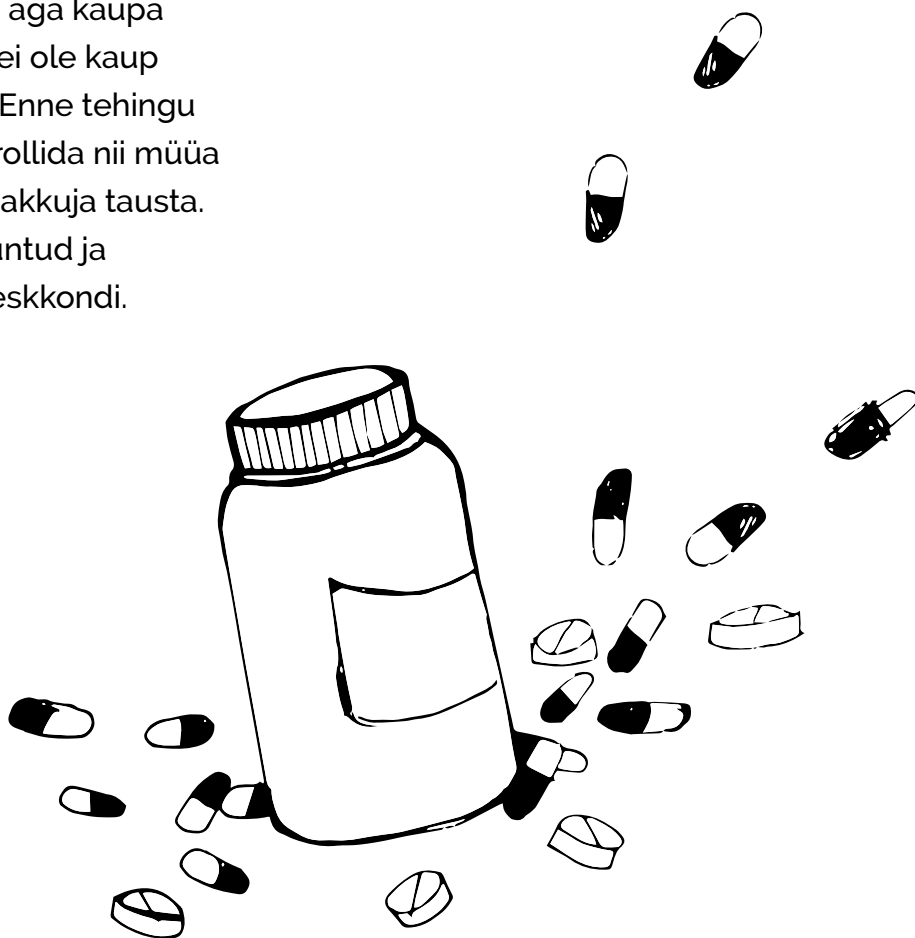
Ravimid ja tervisetooted

Väga hea hinnaga või imepäraselt toimet lubavad ravimid pole enamasti midagi muud kui võltskaup, võltsreklaam või aegunud toode. Lisaks on ravimite müük Eestis posti teel keelatud ning postipakk võidakse seetõttu tee peal kinni pidada.

Vaata rohkem infot:

www.targaltinternetis.ee

Allikas: "Abiks lapsevanemale - Petuskeemid. Enimlevinud pettused Internetis."

„Lapse Hääl!“ annab noortele hääle

Gertha Teidla-Kunitsõn
MTÜ Lastekaitse Liit,
„Lapse hääl!“ projektiassistent

Projekti „Lapse hääl!“ eesmärgiks on edendada teadlikkust lapse õigustest ja lapse õiguste olukorrast eesmärgiga kasutada neid teadmisi laste ja noorte kaasamisel. Projekt keskendub Ida – Virumaa noortele ning sai alguse juba pea aasta tagasi. Projekti raames viiakse läbi erinevaid seminare ning lastakse lastel ise oma koolis ja elukeskkonnas muutusi esile kutsuda.

Nüüd, peaaegu aasta pärast projekti „Lapse hääl!“ algust, on läbi viidud juba neli seminari kuuete erinevale Ida-Virumaa koolile: kaks seminari Avinurme, Iisaku ja Jõhvi Gümnaasiumile ning kaks seminari Kiviõli Vene koolile, Narva Paju ja Sillamäe Kannuka koolile. Siiani on projektis osalevad noored kohtunud UNICEF Eestiga, MTÜ-ga Foorumteater ja MTÜ-ga Mondo ning ka Eesti Väitlusseltsiga. Õpetajad on lisaks nimetatud partneritele kohtunud ka Julia Kovalenkoga SOS Lastekülast ning Olga Shumailovi ja Malle Hallimäega, kes jagavad teadmisi turvalisest käitumisest Internetis.

Aastaga võib juba ka rääkida projekti mõjust. Esimese asjana on jäänud silma head suhted projekti partnerite ja

projektis osalevate koolide vahel. MTÜ Foorumteater on külastanud Sillamäe Kannuka kooli ning samuti Jõhvi Gümnaasiumit. MTÜ Mondo lõi Jõhvi Gümnaasiumis dokumentaal-filmiklubi. Lisaks sellele on Jõhvi Gümnaasiumis alustamas ka väitlus-selts, millele sai hoogu antud teisel seminaril, kus osalesid Jõhvi noored.

Projektis osalevad noored on üldse korraldanud erinevaid tegevusi oma kooli siseselt. Kiviõli Vene kooli noored viisid läbi küsitluse, Jõhvi noored aga ürituse tutvustamiseks laste õigusi ja kohustusi. Avinurme Gümnaasiumis näidati aga dokumentaalfilmi „Kibe šokolaad“, lisaku Gümnaasium tutvustas projekti kõikidele koolikaaslastele. Narva Paju kooli noored kirjutasid esimesest seminarist lausa kohalikku lehte artikli. Sillamäe Kannuka kooli noored viisid läbi foorumteatri töötube.

Teisel, eesti õppekeelega koolidele mõeldud seminaril, otsustasid ka õpetajad foorumteatri töötoa juhendaja käe all viia läbi nähtamatut teatrit, seda koos õpilastega. Nimelt algatati ühiselt õhtusööki süües õpetajate lauast diskussioon selle üle, kuidas ja kas peaks ikka projektiga jätkama. Küll leidsid õpetajad erinevaid põhjuseid, miks tuleks projektist loobuda ning teistele koolidele võimalus anda. Selline arutelu pälvis aga õpilaste tähelepanu, kes hakkasid iga hinnaga päästma

projektis osalemist. Üks osalev noor võttis kasutusele kogu õpitu: „See on vaid sinu arvamus ja sul on õigus seda väljendada, aga arvesta ka teiste arvamusega!“ Niimoodi kogusid õpetajad ja projekti meeskond ausat tagasisidet osalevatelt õpilastele. Muidugi, hilisem selgitus õpilastele, et tegu oli lavastatud olukorraga ning õpetajad ei mõtle projektist lahkuda, ei päästnud kedagi õpilaste kergest solvumisest, et õpetajad olid nad üle kavaldanud. Projekti raames ootavad meid ees seminarid ja laste omaalgatused. Püsige lainel!

Vaata rohkemat infot:

<http://lapsehaal.lastekaitseliit.ee/>

Projekti rahastab EMP toetuste Vabaühenduste Fond Avatud Eesti Fondi vahendusel ning Sotsiaalministeerium.

Viljandi linna- raamatukogu sai tunnustust

Margit Pajo

Viljandi Lastekaitse klubi liige

Viljandi lastekaitse klubi rändauhind antakse kord aastas vanemahariduse edendajale, lapse ja vanema kooskasvamise toetajale. Soovime sellega rõhutada vanemahariduse olulisust ja näidata võimalusi. Tehtu märkamine on oluline tegijale ja sellest teavitamine annab lisainformatsiooni lapsevanematele. Eelnevatel aastatel oleme saanud tunnustada 3 tublit vanemahariduse edendajat meie maakonnas. Esimesena sai auhinna psühholoog Ene Raudla. Teisel aastal rändas auhind lastevanemate koolitajale Merike Kuivitsale. Selle aasta 4.veebruari andis eelmisel aastal rändauhinna saanud Miku-Manni

beebikooli juhendaja Eda Aus auhinna üle Viljandi linnaraamatukogu juhatajale Reet Lubile. Viljandi lastekaitse klubi soovis tunnustada raamatukogu initsiatiivi. Lisaks lugemis- ja meisterdamisvõimalustele toetab linna raamatukogu oma tegevustega vanema ja lapse kooskasvamist. Beebikoolist väljakasvanud lapsed saavad koos vanematega jätkata põnnide või mudilaste tunnis, raamatukogus toimuvad ka erinevad koolitused lapsevanematele. Meeleoluka auhinna on valmistanud keraamik Raivo Koit, kes klubi logost inspireerituna valmistas armsa keraamilise ingli kuju.

Loe Viljandi Lastekaitse Klubi tegevustest:
www.viljandimaa.ee/lastekaitseklubi/

Sillamäe Lastekaitse Ühing propageerib jätkusuutlikku elustiili Eestimaa koolides

Sillamäe Lastekaitse Ühing viis ellu 2013/2014 õppeaastal Keskkonna- investeringute Keskuse poolt toetatud pilootprojekti "Säästlikkus kui elustiil", mis oli suunatud Ida-Virumaa üldhariduskoolide õpilastele orienteeruvas vanuses 13-16 eluaastat. Projekt lähtus põhimõtetest, et iga üksikisik saab muuta planeedi elukäiku ning noorena loodud jätkusuutliku (säästliku) elustiili harjumus aitab tagada selle jätkumist ka edaspidises elus.

Pilootprojekt viidi ellu Ida-Virumaa näitel ja projektiga liitus kokku 12 kooli üle Ida-Virumaa.

Projekti peaesmärgiks oli luua olemasoleva Suurbritannia organisatsiooni Peace Child Internationali poolt loodud programmi „Be the change“ põhjal Eesti oludele vastav säästlikku elustiili propageeriv põhikooliõpilastele suunatud õppeprogramm.

Programmi eesmärkideks oli:

- 1) Muuta tarbimisharjumusi nii koolis kui kodus.
- 2) Edendada võetud kohustuste kirjalikku ülestähendamist läbi nn elustiili lepingu.
- 3) Näidata noortele, et nad saavad ise ellu viia muutusi oma elustiili ja valikute kaudu.

Projektiinfo ja õppematerjalide koondamiseks on Sillamäe Lastekaitse Ühingu kodulehe juurde loodud sellele projektile eraldi alaleht aadressile www.sustainable.sscw.ee.

Projekti töötod koolides

Töökoosolek

Töötuba Slaavi põikoolis

LÜHIUUDISED:

„Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“

14.veebruaril külastas Taani suursaadik Søren Kelstrup abikaasaga Tallinna Suitsupääsupesa Lasteaeda ja Kadrioru Saksa Gümnaasiumit tutvumaks Taanist pärit metoodika "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool" rakendamiseks Eestis. 05.-06.märtsi toimub projekti "Kiusamisest vaba lasteaed" raames kahepäevane põhikoolitus Harjumaa lasteaedadele Jüri Õie Lasteaia ja 06.-07.märtsil kahepäevane põhikoolitus Tallinna lasteaedadele, Õpetajate Majas. 20.-21.märtsil kahepäevane põhikoolitus Põlva- Valga- ja Võrumaa lasteaedadele Põlvas, Põlva Maavalituse saalis. „Kiusamisest vaba kool“ projekti raames toimub 27.-28.märtsil kahepäevane jätkukoolitus 25 pilootkooli meeskondadele Tallinnas, Õpetajate Majas.

26. ja 28. veebruaril toimuvad Tartus ja Tallinnas Targalt internetis võistlusmängu poolfinaalid.

Tartu poolfinaal toimub kolmapäeval, 26.02 algusega kell 12.00 Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsikeskuses. Selles osalevad Haanja Kool, Lähte Ühisgümnaasium, Avinurme Gümnaasium, Pärnu Vanalinna Põhikool ja Juuru Gümnaasium.

Tallinna poolfinaal toimub reedel, 28.02 algusega kell 12.00 Tallinna Õpetajate Majas, millest võtavad osa Emmaste Põhikool, Lihula Gümnaasium, Kiili Gümnaasium, Kuusalu Keskkool ja Kristiine Gümnaasium.

Koolide võistkonnad, kuhu kuuluvad 7.-8. klasside 4-6 õpilast, saavad näidata oma teadmisi ja oskusi QR koodi viktoriinis, lauamängu koostamises, väitluses, lühinäidendi esitamises ning osavusmängus. Poolfinaalide osalejad on võitnud eelnevalt oma piirkonna võistluse. Piirkondlike voorude võistlusmängudega saate tutvuda veebilehel www.targaltinternetis.ee.

Targalt internetis võistlusmängu eesmärk on innustada õpilasi omandama teadmisi ja oskusi interneti ning digitaalsete kommunikatsioonivahendite targemaks ja turvalisemaks kasutamiseks. Piirkondlikes võistluses osales üle 160 õpilase üle Eesti.

Targalt internetis võistlusmängu korraldab MTÜ Lastekaitse Liit koostöös Hariduse Infotehnoloogia Innovatsioonikeskuse, Eesti Informaatikaõpetajate Seltsi, Inimeseõpetuse Ühingu ja Eesti Väitlusseltsiga projekti Targalt internetis raames.

MTÜ Lastekaitse Liit jätkab lastekaitsetöötajatele tasuta seminaridega „Samal poolel – lapse poolel“

Käesoleva aasta esimene tasuta koolituseminiar „Samal poolel – lapse poolel“ toimub lastekaitsetöötajatele 19. märtsil 2014, koostöös Advokatuuri, Notarite Koja ja Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituudiga. Teemadeks - alaealiste varaga tehtavad tehingud, alaealine pärija; elatis, elatise täitmine. Seminaril esinevad Eesti Advokatuuri perekonnaõiguse komisjoni liikmed ja Notarite Koja esindajad (tegevnotarid). Seminar toimub Tallinna Ülikoolis ja kohtade arv on piiratud.

Seminari toimumist toetab Justiitsministeerium projekti Hea nõu lastega peredele raames.

„101 last Toompeale“ noortefoorum valis 22.novembril toimunud lõppfoorumil lapsesõbralikuks ühiskonnategelaseks Juku-Kalle Raidi ja lapsesõbralikuks organisatsiooniks SA Archimedese.

Tunnustuste pidulik üleandmine toimus 18.veebbruaril SA Archimedese büroos. Käesolev projekt on ellu viidud Euroopa Ühenduse programmi Euroopa Noored toetuse abil. Selle projekti sisu ei pruugi tingimata kajastada Euroopa Ühenduse või Euroopa Noored Eesti büroo seisukohti ega hõlma nendepoolset vastutust. Samuti aitab projekti ellu viia Haridus- ja Teadusministeerium.

MÕTLE KOOS LAPSEGA

- Mis toimub pildil?
- Mis tunne on koos olla?
- Oskad Sa nimetada veel olukordi, kus on hea koos olla?
- Tead Sa mõnda mängu, kus kõik lapsed saavad osaleda?
- Kas pildilolevad lapsed on head sõbrad?
- Mis tunne on omada häid sõpru?

soovitused Kiusamisest vaba lasteaed
metoodika raames

vaata veel: www.kiusamisestvabaks.ee

Lisainfo:

www.lastekaitseliit.ee

ajakiri.lastekaitseliit.ee

lapsehaal.lastekaitseliit.ee

www.targaltinternetis.ee

www.kiusamisestvabaks.ee

Uuri ka Lastekaitse Liidu lastelaagrite kohta:

www.lastelaagrid.eu

Lastekaitse Liit

Estonian Union for Child Welfare

Tärgalt internetis

Anna meile tagasidet ja soovita teemasid,
mida võiksime järgmistes numbrites kajastada.

ajakiri@lastekaitseliit.ee